

TOPICAL ISSUES OF THE DEVELOPMENT OF MODERN SCIENCE

Abstracts of X International Scientific and Practical Conference

Sofia, Bulgaria

4-6 June 2020

**Sofia, Bulgaria
2020**

ПРОБЛЕМИ РОЗПОДІЛУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ніколаєнко Світлана Миколаївна

ст. викладач кафедри обліку і аудиту

Складана Владислава Володимирівна

магістрант кафедри обліку і аудиту

Національний університет харчових технологій

м. Київ, Україна

Анотація: В сучасному світі кожне підприємство прагне мінімізувати свої витрати та грамотно визначити точну собівартість кожного виду продукції. Тому розподіл загально виробничих (накладних) витрат є дуже важливим аспектом для визначення доцільності випуску того чи іншого виду продукції підприємства. Так як загально виробничі витрати не можна прямо віднести до певного виду продукції, для бухгалтерів процедура розподілу таких витрат є дуже важливим показником для визначення собівартості та доцільності випуску певного виду продукції.

Ключові слова: Загально виробничі витрати, постійні загально виробничі витрати, змінні загально виробничі витрати, собівартість продукції, база розподілу, виробнича потіжність.

Метою даної статті є розкриття проблеми розподілу загально виробничих витрат на підприємстві та запровадження шляхів щодо вдосконалення самого процесу обліку та розподілу таких витрат.

Проблеми щодо розподілу та обліку загально виробничих витрат розглядалася багатьма спеціалістами бухгалтерських служб та економістами. Значну увагу загально виробничі витратим приділили Ю.І. Осадчий, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Л.К. Сук, Т.М. Сльозко, В.О. Озеран, В.І. Олейніченко та багато інших. Не зважаючи на це, питання розподілу та обліку загально виробничих витрат у

теперішніх умовах господарювання не розкрито достатньою мірою та потребують додаткового дослідження спеціалістів.

Як правильно розподіляти загальновиробничі витрати на різні види продукції доволі складно зрозуміти похгалтеру, адже для початку не має навіть чітко визначення загальновиробничих витрат як таких. П(с)БО16 «Витрати» лише визначає їх склад. До того ж розподіл непрямих витрат може бути різним на різних підприємствах залежно від виду їхньої діяльності.

Відповідно до законодачої бази загальновиробничі витрати поділяють на постійні та змінні. Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» підприємство має право самостійновстановлювати перелік та склад постійних і змінних загальновиробничих витрат. Така інформація повинна бути задокументована в наказі про обліку політику підприємства.

Постійні загальновиробничі витрати – ті, які залишаються сталими або майже незмінними відповідно до зміни обсягів виробництва. Змінні витрати змінюються прямопропорційно відповідно до зміни обсягів діяльності підприємства. Для бухгалтерського обліку обох таких витрат використовується рахунок 91 «Загальновиробничі витрати», за дебетом такого рахунку протягом певного періоду накопичуються всі накладні виробничі витрати на організацію роботи та утримання цехів, дільниць, підрозділів, відділень, бригад основного та допоміжного виробництв, утримання машин та обладнання тощо, тобто всіх витрат які пов'язані з виробництвом. Розподіл таких витрат на окремий об'єкт витрат здійснюється за допомогою використання бази розподілу. Базою розподілу можуть бути години праці, заробітна плата робітників основного виробництва, прямі витрати, обсяги діяльності підприємства.

Змінні загальновиробничі витрати (наприклад витрати на сировину, допоміжні матеріали тощо) визначаються за фактичними обліковими даними та повністю списуються на виробничу собівартість (на рахунок 23 «Виробництво»).

Постійні загальновиробничі витрати (витрати на оренду цехів, складів, електроенергія тощо) розподіляються на кожний об'єкт витрат та списуються на

23 рахунок «Виробництво» в межах нормальної потужності (постійні розподілені загальновиробничі витрати).

Загальновиробничі витрати понад звичайну нормальну потужність або нерозподілені загальновиробничі витрати одразу списуються на собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) (рахунок 90 «Собівартість реалізації»). До того ж рівень нормальної виробничої потужності на кожному підприємстві встановлюється самостійно і зазначається в обліковій політиці.

Підприємства здійснюють поділ загальновиробничих витрат на змінні та постійні самостійно й обирають базу їхнього розподілу. І на цьому етапі у багатьох спеціалістів бухгалтерських служб виникають деякі проблеми.

Однією з таких проблем є саме розподіл загальновиробничих витрат на постійні та змінні. Адже більшість підприємств щоб максимально спростити цей процес користуються лише приблизними розрахунками, а не спеціальними методами визначення поведінки витрат відносно обсягу діяльності. Для вирішення такої, здавалось би, незначної проблеми потрібно, на нашу думку, деталізувати план рахунків бухгалтерського обліку в розрізі статей загальновиробничих витрат та вдосконалити на законодавчому рівні класифікацію ознак загальновиробничих витрат. Це допоможе підприємствам більш чітко та зрозуміло розрізняти постійні та змінні загальновиробничі витрати.

Іншою проблемою, з якою стикається кожне підприємство, є вибір оптимальної бази розподілу загальновиробничих витрат. Як зазначалось раніше, кожне підприємство самостійно обирає для себе базу розподілу, це має бути такий показник за зміни величини якого найбільше змінюються загальновиробничі витрати і найбільше вплине на зміну виробничої собівартості окремих виробів. В процесі вибору оптимальної бази розподілу необхідно приділити увагу таким факторам, щоб між зміною накладних витрат та зміною бази розподілу була пропорційна залежність. В процесі вибору кращої бази розподілу потрібно виходити з властивостей та типу самого виробництва, визначати ті витрати, які найбільше впливають на величину собівартості тих чи інших видів продукції.

Наведемо приклади базів розподілу, якими найчастіше користуються підприємства в таблиці 1.

Таблиця 1

Бази розподілу загально виробничих витрат та їх характеристики

База розподілу	Характеристика
Години роботи	Відпрацьовані станко-години, машино-години, людино-години. Для тих підприємств де немає значної різниці між величиною заробітної плати працівників і вона майже для всіх однакова, або якщо у процесі виробництва продукції використовують значні загально виробничі витрати, більшою мірою пов'язані з використанням обладнання і техніки.
Основна заробітна плата тих працівників, які безпосередні зайняті виробництвом продукції	Підходить для тих підприємств, де загально виробничі витрати прямо пов'язані з величиною прямих витрат на оплату праці (ювелірні, взуттєві, швейні, шкіряні, консервні підприємства)
Прямі витрати та їх ціна	Зазвичай використовують на підприємствах, де накладні витрати прямо пов'язані з величиною і кількістю матеріалів, з якими проводиться відповідні технологічні операції в процесі виробництва продукції.
Обсяги випуску продукції	Умови використання цієї бази розподілу: продукція, яка виготовляється підприємством, повинна бути однорідною, мати однакову матеріаломісткість, трудомісткість і споживати однакову кількість машинного часу (наприклад підприємства молочної галузі, хлібопекарської, цукрової тощо)

Суму розподілених постійних загально виробничих витрат звітного періоду визначають за формулою:

$$\text{Сума постійних розподілених загально виробничих витрат} = \text{Норматив постійних загально виробничих витрат на одиницю бази розподілу} \times \text{База розподілу постійних загально виробничих витрат звітного періоду при фактичній потужності}$$

Отже, для максимально рівномірного та коректного розподілу загально виробничих витрат кожне підприємство має провести аналіз складу таких витрат, які з них можна прямо віднести на окремі види продукції та який вид витрат можна обрати за базу розподілу. Дотримуючись таких не складних рекомендацій кожне підприємство зможе обрати оптимальну базу розподілу,

грамотно розприділити загальновиробничі витрати, що дозволить максимально точно визначити виробничу собівартість продукції, а це , в свою черго, дасть змогу спеціалістам бухгалтерських служб здійснити аналіз доцільності випуску того чи іншого виду продукції і максимізувати прибуток підприємства в умовах кон'юктури ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року №318. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
2. Куцик П.О. Обліково-аналітична концепція управління загальновиробничими витратами підприємства : монографія. Львів : Растр-7, 2014. 288 с.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р. №291 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0919-04>.
4. Войтенко Т. Усе про обліку витрат на виробничому підприємстві: [наукове видання] / Т. Войтенко, Н. Вороная. – Х.: Фактор – 2005. – 266 с.